

Però les ombres, els silencis, els oblits foren més abundants que la llum. Els aplecs, el turisme i els homenatges eren molt lluny, inimaginables encara.

Ens diu Pla:

"Llavors hi havia pocs concursos. Els premis no comptaven. No existien societats de promoció ni de foment de la sardana, ni penyes de sardanistes. Hi havia sardanistes, uns joves que portaven una flor al trau, uns pantalons blancs i els cabells a la Mascagni.

De sardanes -dit sigui modestament- n'hi ha de dues classes: n'hi ha algunes de bones, poques, i una quantitat considerable d'horribles."

Parlant de les cobles, les que donen vida a la sardana, en Pla ens diu:

"Les cobles han canviat molt. En aquella època, les millors eren la que fundà a Figueres Josep Ventura, la de Castelló d'Empúries i la de Peralada. Actualment, la Cobla Barcelona és la que hi té més precisa semblança dintre d'una superior qualitat. L'anomenada de la cobla durà molts anys però arribà que s'acabà, car tot el del món s'acaba. El prestigi passà llavors a les cobles de Torroella de Montgrí i de la Bisbal, de vibració més voluminosa, corresponent a l'expandiment de la sardana."

En Pla era un bon observador de la sardana i dels que la ballaven. Ell en ballà de jove, però ben aviat es passà a la gran massa de gent que gaudia veient-les ballar. Jo, de petit, recordo haver vist homes grans, sobretot, embadalits davant els mateixos nassos dels músics, escoltant llurs refilets. Com fruien escoltant les notes escampades al vent d'una Principal de la Bisbal, de La Caravana, dels Montgrins, de la Principal de Barcelona!

En Pla observava i retenia:

"He observat sovint la cara immensa de satisfacció que tenen els homes i les dones amb els braços enlaire, tot el cos pendent dels moviments que el joc musical fa fer a les cames, el pensament lligat a una forma d'excitació musical que pel fet d'haver-se de comptar no pot arribar mai al frenesí, ni al desordre de la interpretació enfebrada i personal."